

Urszula Kłosiewicz-Górecka

Instytut Badań Rynku, Konsumpcji i Koniunktur

Znaczenie inwestycji podmiotów z kapitałem zagranicznym dla zatrudnienia w usługach

Streszczenie

Celem artykułu jest identyfikacja znaczenia nakładów inwestycyjnych podmiotów z kapitałem zagranicznym w usługach dla zatrudnienia w tym obszarze gospodarki polskiej. Przedmiotem analizy są nakłady inwestycyjne i pracujący. Dla realizacji celu wykorzystano analizę porównawczą dynamiki i struktury oraz relacji nakładów inwestycyjnych i pracujących w podmiotach z kapitałem zagranicznym, funkcjonujących w sekcjach sektora usług oraz nakładów inwestycyjnych i liczby pracujących ogółem w sektorze usług. Korzystano z danych GUS oraz Eurostat z lat 2009–2015. Pogłębieniu analizy posłużyła wiedza zawarta w literaturze, w tym w raportach dotyczących inwestycji zagranicznych oraz sytuacji na rynku pracy w Polsce. Wyniki analizy pozwoliły ustalić, że inwestycje podmiotów z kapitałem zagranicznym w usługach lokalizowane są przede wszystkim w pracochłonnych sekcjach usługowych, z uwagi na dostępność w Polsce zasobów stosunkowo dobrze wykwalifikowanej, a jednocześnie relatywnie taniej siły roboczej.

Słowa kluczowe: bezpośrednio inwestycje zagraniczne, pracujący, sektor usług, podmioty z kapitałem zagranicznym

Kody klasyfikacji JEL: E24, F21

1. Wprowadzenie

Problem znaczenia inwestycji podmiotów z kapitałem zagranicznym dla rynku pracy był już podnoszony w okresie transformacji gospodarczej w Polsce, kiedy obserwowano dynamiczną ekspansję napływu inwestycji zagranicznych do naszego kraju¹, a także po 2004 r., tj. wejściu Polski do Unii Europejskiej². Zmiana w ostatnich latach warunków funkcjonowania przedsiębiorstw wywołana zaawansowanymi procesami globalizacji, rozwojem nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych, nasilającą się konkurencją, a także wahaniami dynamiki rozwoju społeczno-gospodarczego w krajach UE przemawiają za ponownym zajęciem się problemem udziału podmiotów z kapitałem zagranicznym w tworzeniu miejsc pracy w kraju goszczącym. Wyniki analizy wpływu inwestycji podmiotów z kapitałem zagranicznym na zatrudnienie w Polsce, zawarte w ostatnich latach w literaturze przedmiotu³, prowadzą do wniosku, że o skali tego wpływu decyduje rodzaj działalności gospodarczej, w której zostały one poniesione. Usługi to sfera gospodarki, w której w latach 2009–2015 zaobserwowano niższą średnioroczną dynamikę nakładów inwestycyjnych podmiotów z kapitałem zagranicznym (101,3%) niż dynamika liczby pracujących w tych podmiotach (104,4%). W efekcie, w latach 2009–2015 zmieniła się struktura pracujących w podmiotach z kapitałem zagranicznym według rodzajów działalności gospodarczej. O ile w 2009 r. najwyższy udział mieli pracujący w sektorze „Przemysł” (49,6%), to w 2015 r. przewagę (49,9%) uzyskali pracujący w sekcjach usługowych⁴. Pojawiły się zatem nowe pytania badawcze, dotyczące

¹ J. Chojna, *Miejsce inwestycji zagranicznych w gospodarce narodowej Polski*, w: *Inwestycje zagraniczne w Polsce*, IKCHZ, Warszawa 1996; C. Pilarska, *Foreign Direct Investment in Poland. Benefits and Dangers in the Context of Poland's Integration with the European Union*, „Argumenta Oeconomica Cracoviensia” 2001, nr 1.

² *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce. Efekty i zagrożenia*, Raport, Rada Strategii Społeczno-Gospodarczej przy RM 2005, nr 46; A. Cieślak, *Wpływ przedsiębiorstw międzynarodowych na rynek pracy w kraju goszczącym*, „Gospodarka Narodowa” 2005, nr 4; E. Freitag-Mika, *Bezpośrednie i pośrednie efekty napływu inwestycji zagranicznych do Polski w sferze zatrudnienia i czynników jakościowych*, w: *Kapitał zagraniczny w Polsce w dobie globalizacji*, red. E. Freitag-Mika, Wydawnictwo Politechniki Radomskiej, Radom 2006.

³ E. Bombińska, *Pozycja podmiotów zagranicznych w sektorze usług w Polsce w okresie poakcesyjnym*, „Unia Europejska.pl” 2014, nr 5; J. Chojna, *Pozycja podmiotów z kapitałem zagranicznym w gospodarce Polski w 2014 roku na tle tendencji długookresowych*, w: *Raporty. Inwestycje zagraniczne w Polsce 2014–2015*, red. J. Chojna, Instytut Badań Rynku, Konsumpcji i Koniunktur, Warszawa 2016, s. 62.

⁴ U. Kłosiewicz-Górecka, *Wpływ inwestycji podmiotów z kapitałem zagranicznym w sektorze usług na zatrudnienie w Polsce*, w: *Sektor usług w rozwoju rynku pracy*, red. L. Kuczevska, Instytut Badań Rynku, Konsumpcji i Koniunktur, Warszawa 2016 (maszynopis), s. 42–46.

znaczenia nakładów inwestycyjnych podmiotów z kapitałem zagranicznym, funkcjonujących w sekcjach sektora usług, dla zatrudnienia w Polsce.

Celem artykułu jest identyfikacja znaczenia nakładów inwestycyjnych podmiotów z kapitałem zagranicznym w sekcjach usługowych dla zatrudnienia w tym obszarze gospodarki polskiej. Przedmiotem badań są nakłady inwestycyjne i liczba pracujących w podmiotach z kapitałem zagranicznym funkcjonujących w sektorze usług oraz nakłady inwestycyjne i pracujący ogółem w usługach. Postawiono hipotezę badawczą o lokalizacji nakładów inwestycyjnych przez podmioty z kapitałem zagranicznym w pracochłonnych sekcjach usługowych, z uwagi na dostępność w Polsce zasobów stosunkowo dobrze wykwalifikowanej, a jednocześnie relatywnie taniej siły roboczej.

Analizą objęto, zgodnie z klasyfikacją GUS, następujące sekcje usług: „Handel; naprawa pojazdów samochodowych” (G), „Transport i gospodarka magazynowa” (H), „Zakwaterowanie i gastronomia” (I), „Informacja i komunikacja” (J), „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa” (K), „Obsługa rynku nieruchomości” (L), „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (M), „Administrowanie i działalność wspierająca” (N), „Edukacja” (P), „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (Q), „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” (R), „Pozostała działalność” (S). W badaniu nie uwzględniono sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, dla której brak jest danych statystycznych dotyczących inwestycji podmiotów z kapitałem zagranicznym.

Korzystano głównie z danych GUS, ale także z informacji zawartych w literaturze krajowej i zagranicznej, dotyczącej inwestycji zagranicznych oraz sytuacji na rynku pracy w Polsce i za granicą. Analizą objęto lata 2009–2015, tj. okres zróżnicowany pod względem koniunktury gospodarczej. Bazę do porównań stanowi 2009 r., w którym w Polsce zaczęły być odczuwane pierwsze skutki światowego kryzysu finansowego.

Do badania przyjęto zsumowane (skumulowane) z lat 2009–2015 nakłady inwestycyjne podmiotów z kapitałem zagranicznym oraz nakłady ogółem w sekcjach usług, które porównywano z rokiem 2009. Natomiast w badaniu liczby pracujących porównywano stany w latach 2015 i 2009. Dane dotyczące zagranicy stanowią jedynie próbę przedstawienia podjętego problemu na tle sytuacji w innych krajach. Korzystano w tym zakresie z dostępnych danych Eurostatu, dotyczących zatrudnienia w zagranicznych kontrolowanych przedsiębiorstwach, mierzonego jako odsetek całkowitego zatrudnienia w kraju goszczącym oraz raportów dotyczących bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) i ich skutków dla rynku pracy w kraju goszczącym.

W analizie wykorzystano wskaźniki struktury i dynamiki, w tym relacje nakładów inwestycyjnych do liczby pracujących w poszczególnych sekcjach usługowych.

W badaniu uwagę skoncentrowano na zmianach ilościowych, jakie zaszły w liczbie pracujących w sekcjach usługowych w wyniku nakładów inwestycyjnych podmiotów z kapitałem zagranicznym w tym obszarze gospodarki. Badaniem objęto bezpośrednio efekty oddziaływania inwestycji zagranicznych na rynek pracy, pomijając efekty pośrednie, związane np. z nowymi miejscami pracy utworzonymi dzięki powiązaniom kooperacyjnym z lokalnymi firmami czy efekty mnożnikowe związane m.in. z jakościowymi zmianami, takimi jak upowszechnianie się dobrych wzorców w zakresie organizacji pracy i zarządzania, podniesienie kwalifikacji, wyższe płace. Przedmiotem analizy nie były też ewentualne negatywne efekty wpływu nakładów inwestycyjnych podmiotów z kapitałem zagranicznym w sektorze usług na rynek pracy. Postrzeganie wpływu inwestycji podmiotów zagranicznych na rynek pracy jedynie w kategoriach ich bezpośredniego ilościowego oddziaływania jest świadomym zawężeniem badania, podyktowanym brakiem odpowiednich danych statystycznych, dotyczących liczby utraconych miejsc pracy z powodu silnej konkurencji na rynku i upadku firm krajowych.

Dla realizacji celu artykułu i weryfikacji postawionej hipotezy badawczej, przeprowadzono analizę porównawczą:

- struktury skumulowanych z lat 2009–2015 nakładów inwestycyjnych w podmiotach z kapitałem zagranicznym ze strukturą nakładów inwestycyjnych ogółem w sektorze usług;
- struktury liczby pracujących w podmiotach z kapitałem zagranicznym ze strukturą pracujących ogółem w sektorze usług;
- dynamiki skumulowanych z lat 2009–2015 nakładów inwestycyjnych podmiotów z kapitałem zagranicznym z dynamiką nakładów inwestycyjnych ogółem w sekcjach usługowych, w porównaniu ze stanem w roku 2009;
- dynamiki liczby pracujących w podmiotach z kapitałem zagranicznym z dynamiką pracujących ogółem w sekcjach usługowych w 2015 r. w porównaniu z rokiem 2009;
- udziału skumulowanych nakładów inwestycyjnych i liczby pracujących w podmiotach z kapitałem zagranicznym w skumulowanych nakładach inwestycyjnych i liczbie pracujących ogółem w sekcjach usługowych.

2. Wpływ podmiotów z kapitałem zagranicznym na rynek pracy w wybranych krajach Europy

Inwestycje zagraniczne, szczególnie w formie bezpośredniej, są powszechnie uznawane za jeden z głównych czynników rozwoju gospodarczego krajów, decydujący o wielu przemianach zarówno o charakterze ilościowym, jak i jakościowym. Pozytywny wpływ oddziaływania zagranicznych przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym m.in. na rynek pracy, „import” nowoczesnych technologii, *know-how*, technik zarządzania i systemów organizacji jest często podkreślany w literaturze⁵. Jednak dane liczbowe, które pozwoliłyby zidentyfikować wpływ podmiotów z kapitałem zagranicznym na rynek pracy w poszczególnych krajach według sektorów gospodarki, są rozproszone i najczęściej nieporównywalne z uwagi na przyjęty zakres przedmiotowy i czasowy badania, a także istotne różnice w metodzie badania. Niniejszy artykuł nie wypełni tej luki. Stanowi jedynie próbę przedstawienia znaczenia inwestycji podmiotów z kapitałem zagranicznym dla zatrudnienia w Polsce na tle sytuacji w tym zakresie w innych krajach UE. Może to stanowić przesłankę do dalszych badań w tym obszarze i podjęcia próby poszukania powiązań napływu kapitału zagranicznego i szeroko rozumianej sytuacji w konkretnym sektorze gospodarki.

Według raportu firmy konsultingowej Ernst & Young pt. *Atrakcyjność Inwestycyjna Europy 2015*, która przeprowadziła badanie wśród 808 decydentów odpowiedzialnych za inwestycje z firm międzynarodowych, za najbardziej atrakcyjny region dla bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) uznano, podobnie jak w 2014 r., Europę Zachodnią, na drugim miejscu znalazła się Ameryka Północna, a na kolejnych: Chiny i Europa Środkowo-Wschodnia (ESW)⁶. Dzięki BIZ o 12% wzrosła w Europie liczba nowych miejsc pracy. W 2014 r. było to 185,583 tys. miejsc pracy, a w 2013 r. – 166,283 tys. W Europie najwięcej nowych miejsc pracy przyniosły zagraniczne inwestycje w Wielkiej Brytanii, wyprzedzając Rosję i Polskę. W pierwszej „15” znalazło się 9 krajów Europy Środkowo-Wschodniej, co świadczy o ich atrakcyjności dla inwestorów. W raporcie podkreślono, że Polska i Turcja

⁵ R. Majewski, *Przepływy kapitału finansowego w formie inwestycji bezpośrednich jako element przemian strukturalnych gospodarki polskiej*, w: *Przepływ kapitału intelektualnego i finansowego – aspekty lokalne i globalne*, red. E. Orechwa-Maliszewska, J. Paszkowski, WSZFiZ w Białymstoku, Białystok 2009.

⁶ *Atrakcyjność inwestycyjna Europy 2015*, <http://www.ey.com/pl/pl/issues/business-environment/ey-european-attractiveness-survey-2015>, dostęp 9.05.2017.

przyciągają inwestycje generujące dużo miejsc pracy, z których w przypadku Polski aż 1/4 przypada na tworzone w usługach biznesowych, które łącznie z centrami obsługi klientów stanowią 9% projektów inwestycyjnych. Sukcesy w rozwoju usług biznesowych i kreowaniu nowych miejsc pracy odnotowują też kraje Europy Południowo-Wschodniej, a także trzy kraje bałtyckie, tj. Estonia, Litwa i Łotwa. Sukces Polski w przyciąganiu zagranicznych inwestycji, szczególnie w obszarze usług biznesowych, wyjaśniany jest wielkością kraju i rosnącym jego znaczeniem w europejskiej gospodarce, a także dostępem do wykwalifikowanych pracowników przy stosunkowo niskich kosztach pracy, chociaż indeks kosztów zatrudnienia w 2015 r. w porównaniu z 2014 r. wyniósł w Polsce 104%, wobec 102,2% w Unii Europejskiej (28 krajów) i 101,6% w krajach strefy euro (19 krajów)⁷.

Wpływ BIZ na rynek pracy w poszczególnych krajach pokazują dane Eurostatu, dotyczące zatrudnienia w zagranicznych kontrolowanych przedsiębiorstwach, mierzonego jako odsetek całkowitego zatrudnienia w kraju goszczącym. W krajach wysoko rozwiniętych (Niemcy, Francja) zatrudnienie w zagranicznych kontrolowanych przedsiębiorstwach jest na istotnie niższym poziomie (odpowiednio: 10,3%; 10,9%) niż w wielu krajach ESW (Węgry, Polska, Słowacja), w których omawiany wskaźnik zatrudnienia jest istotnie wyższy (odpowiednio: 25,8%; 25,4%; 25,0%) – tabela 1. Zaobserwowane zjawisko wydaje się potwierdzać teorię ekonomisty japońskiego K. Kojima, który wskazuje, że inwestorzy kierują się przy podejmowaniu inwestycji zagranicznych niskimi kosztami pracy w krajach o słabszym poziomie rozwoju gospodarczego i koncentrują się na inwestycjach pracochłonnych. Natomiast inwestycje zagraniczne w krajach wysoko rozwiniętych są dokonywane przede wszystkim w dziedzinach kapitałochłonnych (czyli pracooszczędnych)⁸.

Przedstawiona teoria wyjaśnia tylko fragment całości przepływów BIZ w skali globalnej, dotyczący kontaktów krajów wysoko i słabiej rozwiniętych, a pomija inne istotne uwarunkowania rozwoju BIZ, takie jak: wielkość popytu, konkurencja czy przyjęty w danym kraju model rozwoju zagranicznych inwestycji. Według wyników badania z cytowanego raportu firmy konsultingowej Ernst & Young, 59% inwestorów przewiduje poprawę atrakcyjności inwestycyjnej Europy, a za główne motory wzrostu dla Europy w ciągu najbliższych trzech lat uznają: teleinformatykę (31% wypowiedzi), biotechnologię (25%), energetykę (24%), usługi B2B (21%), banki,

⁷ *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2016*, GUS, Warszawa 2016, s. 759.

⁸ K. Kojima, *Direct Foreign Investment. A Japanese Model of Multinational Business Operations*, Croom Helm, London 1987, s. 103 i nast.

usługi finansowe i ubezpieczenie (20%), czyste technologie (18%). Natomiast obszarami gospodarki, które według przedstawicieli międzynarodowych inwestorów mogą przyciągnąć najwięcej inwestycji i zapewnić liczne miejsca pracy, są: badania i rozwój (58% wskazań), produkcja przemysłowa (32%), centra logistyczne (30%), marketing i sprzedaż (29%), usługi administracyjne (20%)⁹.

Tabela 1. Zatrudnienie w zagranicznych kontrolowanych przedsiębiorstwach mierzone jako odsetek całkowitego zatrudnienia w wybranych krajach UE w latach 2010 i 2011

Kraje	2010	2011
Austria	18,8	19,5
Czechy	26,9	27,3
Estonia	37,4	38,0
Francja	11,2	10,9
Hiszpania	10,6	11,1
Holandia	15,4	15,9
Łotwa	17,3	18,2
Niemcy	9,9	10,3
Polska	24,3	25,4
Słowacja	22,4	25,0
Węgry	24,7	25,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie ec.europa.eu/Eurostat/tgm/table

Prognozy Komisji Europejskiej wskazują, że w 2020 r. 3/4 wszystkich zatrudnionych w krajach Unii będzie pracowało w sferze usługowej, a według prognoz Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości wzrośnie dla inwestorów znaczenie dostępu na poszczególnych rynkach do specjalistów, wśród których poszukiwani będą przede wszystkim teleinformatycy i mechatronicy, a także eksperci sieciowi specjalizujący się w projektowaniu, wdrażaniu i administrowaniu sieci komputerowych. Nowe liczne miejsca pracy będą powstawać w branży biotechnologicznej z uwagi na możliwości wykorzystania tej specjalizacji w różnych dziedzinach przemysłu. Miejsca pracy będą rozwijać się w dziedzinach: nanotechnologia, ekologia oraz energetyka. Kolejną kategorię zawodów przyszłości tworzą tzw. zawody „internetowe”, jak: *copy-writer*, projektant witryn internetowych, analityk ruchu na stronach WWW, zawody

⁹ *Atrakcyjność...*, op.cit.

związane z organizacją i sposobem prezentacji zawartości stron WWW lub opracowywaniem strategii firmy dotyczącej komunikacji za pomocą poczty elektronicznej (*e-mail channel specialist*)¹⁰. Przewiduje się, że dostęp do wymienionych specjalistów będzie mieć istotny wpływ na kierunki lokowania inwestycji.

Przedstawione dane mogą stanowić przesłankę do dalszych badań nad wpływem BIZ na rynek pracy oraz do podjęcia próby poszukania powiązań napływu kapitału zagranicznego i szeroko rozumianej sytuacji w konkretnym sektorze gospodarki.

3. Struktura skumulowanych nakładów inwestycyjnych i liczby pracujących według sekcji usług

Analiza porównawcza nakładów inwestycyjnych i liczby pracujących w Polsce wykazała, że wysokim udziałem poszczególnych sekcji w nakładach inwestycyjnych ogółem w sektorze usług nie zawsze towarzyszą wysokie udziały sekcji w liczbie pracujących ogółem w tym obszarze gospodarki (rysunek 1). Na przykład sekcja „Obsługa rynku nieruchomości” ma wysoki udział nakładów inwestycyjnych (21,8%) i tylko 2,7-procentowy udział pracujących ogółem w sektorze usług. Podobnie jest w sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”, gdzie 32,8-procentowemu udziałowi w nakładach inwestycyjnych odpowiada 10,1-procentowy udział w pracujących.

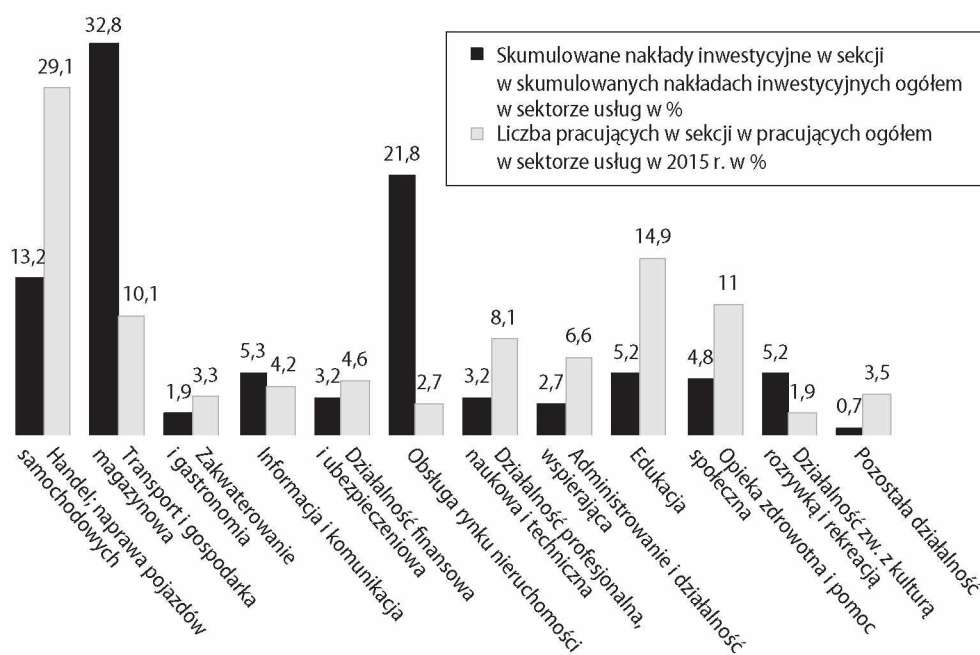
Trzy sekcje o najwyższym udziale nakładów inwestycyjnych („Transport i gospodarka magazynowa”, „Obsługa rynku nieruchomości”, „Handel; naprawa pojazdów samochodowych”) łącznie miały 67,8-procentowy udział w nakładach inwestycyjnych ogółem w sektorze usług i 41,9-procentowy udział w liczbie pracujących. Można uznać je za sekcje usługowe, w których w większym stopniu ponoszono nakłady inwestycyjne niż kreowano miejsca pracy, chociaż sekcja handlu miała w 2015 r. też najwyższy udział (29,1%) w strukturze liczby pracujących w sektorze usług.

Struktura nakładów inwestycyjnych i liczby pracujących w podmiotach z kapitałem zagranicznym różni się od przedstawionej dla sektora usług ogółem. Nakłady inwestycyjne podmiotów z kapitałem zagranicznym charakteryzuje nieco niższy poziom koncentracji wg sekcji usługowych niż nakłady inwestycyjne ogółem w sektorze usług. W 2015 r. trzy sekcje o najwyższym udziale nakładów inwestycyjnych podmiotów z kapitałem zagranicznym w ogółem inwestycjach tych podmiotów

¹⁰ <http://biurokarier.wsiz.pl/pliki/RYNEK-PRACY-W-POLSCE-I-INNYCH-KRAJACH-UE.pdf>, dostęp 9.05.2017.

w sektorze usług („Handel; naprawa pojazdów samochodowych”, „Informacja i komunikacja”, „Obsługa rynku nieruchomości”) łącznie miały 66,6-procentowy udział w inwestycjach i 60,0-procentowy udział w liczbie pracujących (rysunek 2). Relacja udziału nakładów inwestycyjnych trzech sekcji usługowych o najwyższym udziale nakładów inwestycyjnych do udziału tych sekcji w liczbie pracujących ogółem w sektorze usług jest korzystniejsza dla podmiotów z kapitałem zagranicznym (relacja 66,6% do 60,0% wynosi 1,11) niż dla ogółem podmiotów w tych sekcjach (relacja 67,8% do 41,9% wynosi 1,62). Inwestycje podmiotów z kapitałem zagranicznym przynoszą relatywnie wyższe zatrudnienie niż nakłady inwestycyjne ogółem podmiotów funkcjonujących w tych sekcjach.

Rysunek 1. Struktura nakładów inwestycyjnych skumulowanych z lat 2009–2015 i liczby pracujących w 2015 r. w sektorze usług

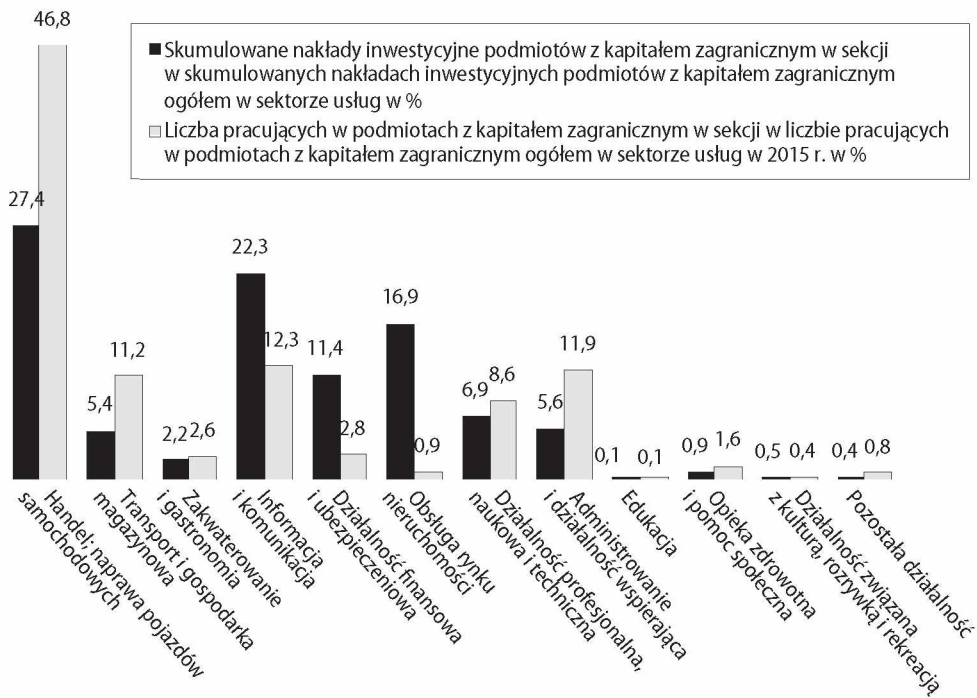

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej*, GUS, Warszawa 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016; *Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym*, GUS, Warszawa 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016.

Zagraniczne przedsiębiorstwa chętnie korzystają z kadry dostępnej na lokalnym rynku, która jest istotnym czynnikiem przyciągającym do Polski zagraniczny kapitał. Potwierdzają to wyniki badania przeprowadzonego w 2005 r. przez Centrum

Badań Marketingowych, w których wśród najważniejszych czynników decydujących o podjęciu inwestycji w Polsce był dla inwestorów zagranicznych koszt zatrudnienia (53% odpowiedzi) i podaż wykwalifikowanej siły roboczej (48,6%)¹¹. Udział podmiotów zagranicznych w ilościowym wzroście zatrudnienia w Polsce trzeba ocenić pozytywnie. Jednak uwzględnienie w badaniu również innych efektów oddziaływania inwestycji tych podmiotów (np. pośrednie efekty pozytywne i negatywne) może nie prowadzić do tak jednoznacznej oceny wpływu tych podmiotów na rynek pracy. Wiele bowiem zdolnych, wykształconych polskich inżynierów, programistów pracuje na potrzeby wielkich korporacji, nie tworząc wartości dodanej dla rodzimej gospodarki¹².

Rysunek 2. Struktura nakładów inwestycyjnych skumulowanych z lat 2009–2015 i liczby pracujących w 2015 r. w podmiotach z kapitałem zagranicznym

Źródło: jak pod rys. 1.

¹¹ *Opinie inwestorów zagranicznych o warunkach działalności w Polsce*, PAIiZ, <http://paiz.gov.pl>, dostęp grudzień 2005.

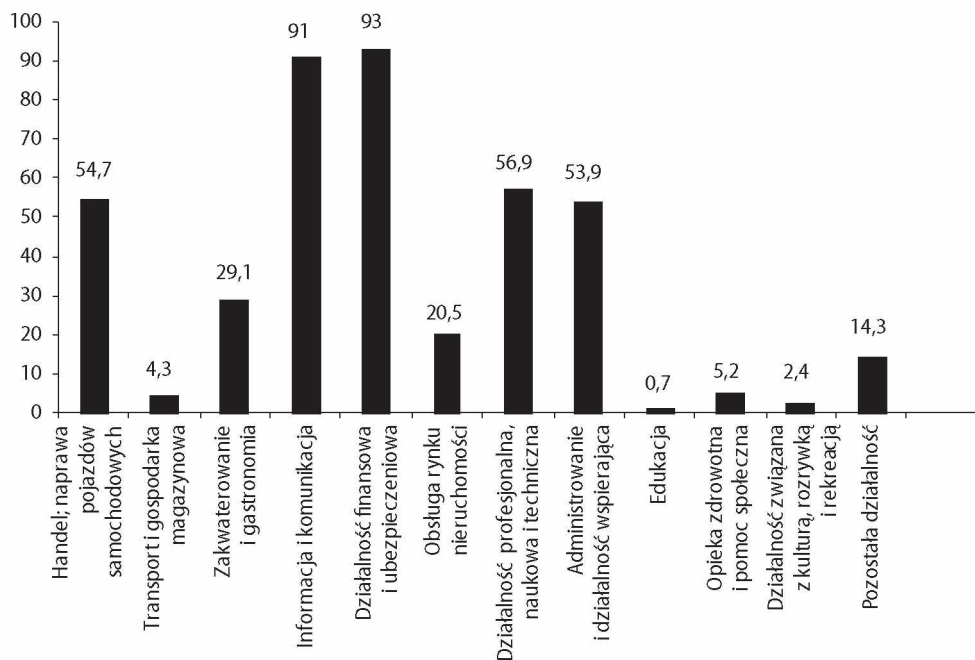
¹² A. Burak, *Skończmy z kolonialnym uzależnieniem*, „Wprost” 2016, 20–26 lutego, s. 60–62.

4. Udział skumulowanych nakładów inwestycyjnych i liczby pracujących w 2015 r. w podmiotach z kapitałem zagranicznym w skumulowanych nakładach inwestycyjnych i liczbie pracujących ogółem w sekcjach usług

W pięciu spośród dwunastu sekcji usługowych („Informacja i komunikacja”, „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”, „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Handel; naprawa pojazdów samochodowych”, „Administrowanie i działalność wspierająca”) nakłady inwestycyjne podmiotów z kapitałem zagranicznym przekraczały 50-procentowy udział w nakładach inwestycyjnych ogółem w sekcji (rysunek 3), co świadczy o wysokim zaangażowaniu kapitału zagranicznego w rozwój tych usług w Polsce. Trzy spośród nich („Informacja i komunikacja”, „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca”) zaliczane są do sekcji usług biznesowych, na które rośnie zapotrzebowanie, gdyż umożliwiają one nabywającym je przedsiębiorstwom redukcję kosztów, koncentrację na podstawowej działalności, uzyskanie dostępu do zasobów, którymi nie dysponują bądź nie mają możliwości ich utworzenia lub jest to dla nich nieopłacalne. Ponadto pracownicy przedsiębiorstw korzystających z usług biznesowych mają szansę rozwoju zawodowego, gdyż współpracując z firmami świadczącymi usługi biznesowe, poszerzają swoją wiedzę i umiejętności.

Rozwój usług biznesowych wiąże się z kreowaniem stosunkowo dużej liczby miejsc pracy, przy wysokim udziale podmiotów z kapitałem zagranicznym, co potwierdzają wyniki badania. Wysoki udział liczby pracujących w podmiotach z kapitałem zagranicznym w liczbie pracujących ogółem w sekcji odnotowano w usługach informacyjnych i komunikacyjnych (35% wobec 37,2% w 2009 r.) oraz w „Administrowanie i działalność wspierająca” (21,6% wobec 14% w 2009 r.); „Handel; naprawa pojazdów samochodowych” (odpowiednio: 19,1% i 15,5%); „Transport i gospodarka magazynowa” (13,3% i 8,2%); „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (12,7% i 11%) – tabela 2. W większości sekcji sektora usług (wyjątek stanowi „Informacja i komunikacja”) udział liczby pracujących w podmiotach z kapitałem zagranicznym w liczbie pracujących ogółem w sekcji wzrósł w 2015 r. w porównaniu do 2009 r., co potwierdza pozytywny ilościowy wpływ kapitału zagranicznego na wielkość zatrudnienia w sektorze usług.

Rysunek 3. Udział skumulowanych nakładów inwestycyjnych podmiotów z kapitałem zagranicznym w skumulowanych nakładach inwestycyjnych ogółem w sekcji (w %)

Źródło: jak pod rys. 1.

Tabela 2. Liczba pracujących w sekcji i udział pracujących w podmiotach z kapitałem zagranicznym w pracujących ogółem w sekcji w 2015 r.

Sekcje sektora usług	Pracujący ogółem w sekcji (w tys.)	Udział pracujących w podmiotach z kapitałem zagranicznym w pracujących ogółem w sekcji (w %)
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	2 222,1	19,1
Transport i gospodarka magazynowa	767,3	13,3
Zakwaterowanie i gastronomia	252,3	9,2
Informacja i komunikacja	318,0	35,0
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	350,5	7,2
Obsługa rynku nieruchomości	205,5	4,1
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	615,7	12,7
Administrowanie i działalność wspierająca	500,2	21,6
Edukacja	1 137,8	0,1

cd. tab. 2

Sekcje sektora usług	Pracujący ogółem w sekcji (w tys.)	Udział pracujących w podmiotach z kapitałem zagranicznym w pracujących ogółem w sekcji (w %)
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	842,0	1,7
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	146,1	2,7
Pozostała działalność	272,9	2,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2015*, GUS, Warszawa 2016; *Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2015*, GUS, Warszawa 2016.

Na szczególną uwagę zasługuje sekcja „Informacja i komunikacja”, w której podmioty z kapitałem zagranicznym miały wysoki udział zarówno w skumulowanych nakładach inwestycyjnych ogółem w sekcji (91% w 2015 r.), jak i w liczbie pracujących (35% w 2015 r.). Rynek informatyczny w Polsce cieszy się dużym zainteresowaniem kapitału zagranicznego. Jest on drugim (po Rosji) co do wielkości rynkiem w Europie Środkowo-Wschodniej. Zainteresowanie zagranicznych podmiotów inwestowaniem w tym obszarze polskiego rynku usług wynika z¹³:

- dynamicznego wzrostu popytu wewnętrznego, związanego z niższym w Polsce w porównaniu z Europą Zachodnią poziomem nasycenia rynku komputerami osobistymi, rosnącą siłą nabywczą Polaków, relatywnie niewielkim poziomem informatyzacji przedsiębiorstw, wysokim udziałem małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) w strukturze firm oraz nasileniem implementacji rozwiązań IT w celu podniesienia konkurencyjności tych przedsiębiorstw; ważnym czynnikiem wzrostu popytu na rynku informatycznym jest aktywizacja administracji centralnej i samorządów w zakresie przetargów dla sektora publicznego oraz wzrost outsourcingu świadczonego dla przedsiębiorstw spoza sektora IT, co przekłada się na wzrost wydatków zarówno na zakup oprogramowania, jak i usług informatycznych;
- dostępności pracowników; do rozwoju kadr przyczynia się zwiększona aktywność Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, gdyż dzięki Programowi Kierunków Zamawianych (realizowany był w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2007–2013, a od roku akademickiego 2014/2015 zaczął się pilotaż Programu Wspierania Kompetencji) uczelnie zyskały dodatkową motywację do uatrakcyjniania programów nauczania na kierunkach technicznych oraz zwiększania liczby studentów;

¹³ Rynek IT, http://www.paiz.gov.pl/publikacje/opracowania_sektorowe, dostęp 20.07.2016.

- jakości świadczonych usług oraz poziomu kreatywności; młodzi polscy informatycy zajmują wysokie miejsca w międzynarodowych konkursach dla programistów, takich jak Imagine Cup, Code Jam, Central European Programming Contest (CEPC);
- dostępności wysokiej jakości infrastruktury komunikacyjnej, w tym połączeń lotniczych, oraz teleinformatycznej;
- efektywności kosztowej; najpopularniejsze ośrodki lokowania centrów informatycznych to jednocześnie największe polskie centra akademickie, tj. miejsca zapewniające bezpośredni dostęp do najważniejszych aktywów firm usługowych, czyli pracowników o wysokich kwalifikacjach.

Przewiduje się, że do 2020 r. utrzymywać się będzie w Polsce wzrost rynku informatycznego, generujący coraz większe zatrudnienie, czemu sprzyjać będzie¹⁴:

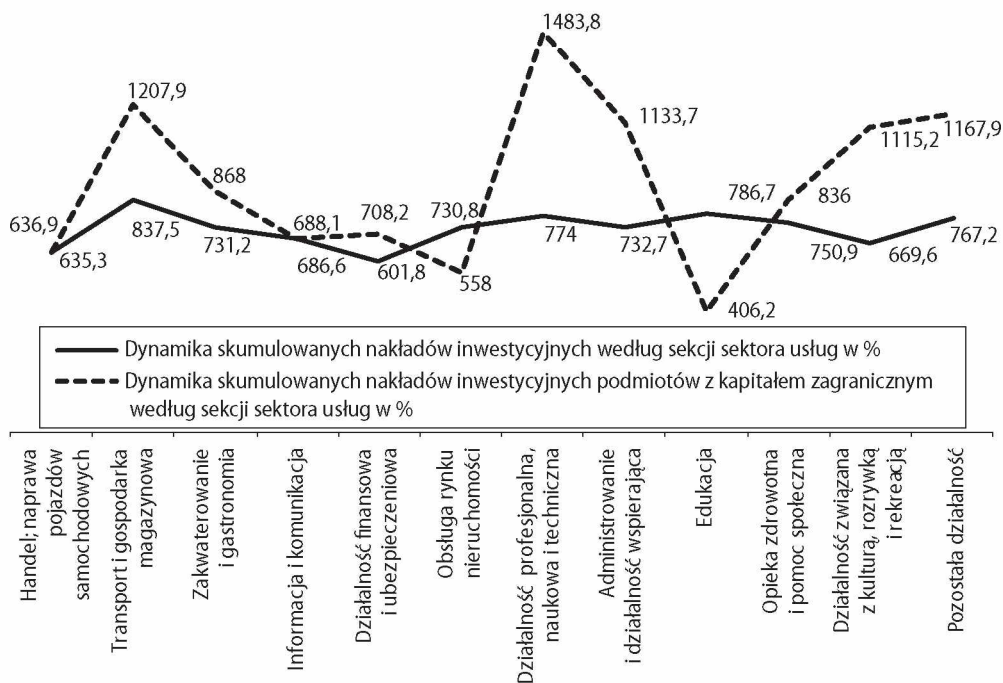
- napływ funduszy unijnych do przedsiębiorstw, które poprzez wydatki na poprawę infrastruktury oraz szkolenia pracowników będą generować popyt na rozwiązania informatyczne; szczególną rolę odgrywają tu fundusze w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka;
- wzrost zainteresowania oprogramowaniem oraz usługami IT ze strony firm sektora małych i średnich przedsiębiorstw; rosnąca konkurencja wymusza stosowanie innowacji oraz wsparcie informatyczne prowadzonej działalności, a obniżanie cen aplikacji biznesowych daje większą ich dostępność nawet dla klientów, którzy do tej pory nie mogli pozwolić sobie na zakup kosztownych rozwiązań klasy ERP (Enterprise Resource Planning);
- konsolidacja firm na rynku informatycznym i rosnąca konkurencyjność rodzimych firm (Asseco, Comarch czy Ericpol).

5. Dynamika skumulowanych nakładów inwestycyjnych i liczby pracujących według sekcji usług

O wysokim zaangażowaniu kapitału zagranicznego w rozwój sektora usług w Polsce świadczy to, że w dziesięciu na dwanaście sekcji usług podmioty z kapitałem zagranicznym miały wyższą dynamikę skumulowanych nakładów inwestycyjnych niż ogółem podmioty funkcjonujące w sekcjach usług (rysunek 4).

¹⁴ Ibidem.

Rysunek 4. Dynamika skumulowanych nakładów inwestycyjnych z lat 2009–2015 w sekcjach usług i w podmiotach z kapitałem zagranicznym w porównaniu z 2009 r.

Źródło: jak pod rys. 1.

Tylko w dwóch sekcjach („Obsługa rynku nieruchomości” oraz „Edukacja”) dynamika nakładów inwestycyjnych ogółem w sekcji była wyższa od dynamiki nakładów podmiotów z kapitałem zagranicznym. Najwyższą dynamikę miały podmioty z kapitałem zagranicznym w następujących usługach: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca”, „Transport i gospodarka magazynowa”, z których dwie pierwsze należą do usług biznesowych i są to równocześnie usługi o bardzo wysokim udziale (przekraczającym 50%) nakładów inwestycyjnych podmiotów z kapitałem zagranicznym w inwestycjach ogółem w sekcji.

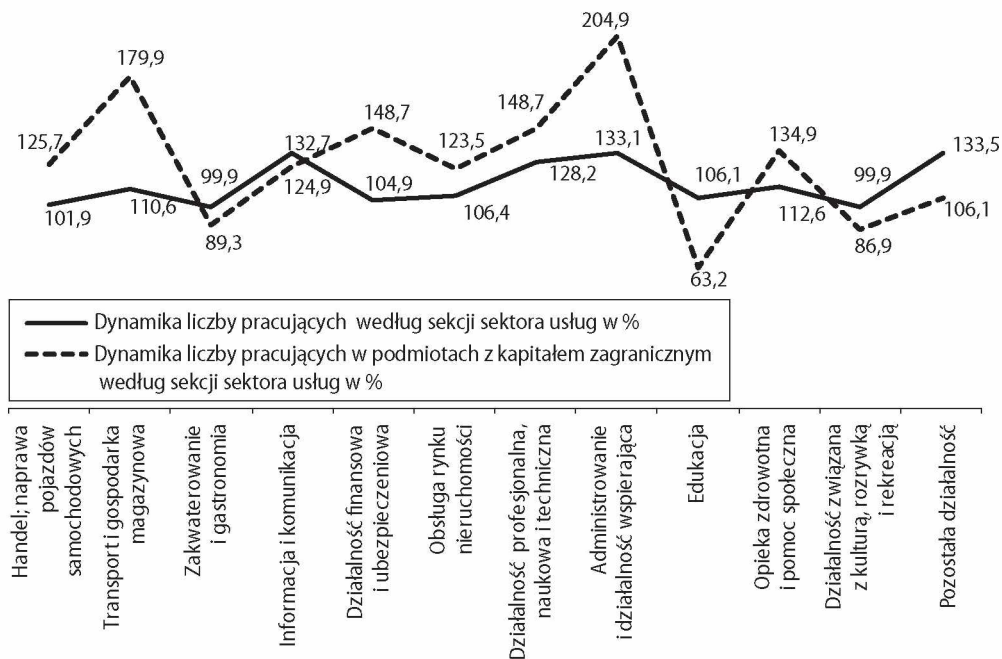
Wysokie zaangażowanie podmiotów z kapitałem zagranicznym w rozwój usług w Polsce potwierdza średnia dynamika nakładów inwestycyjnych skumulowanych z lat 2009–2015, która wyniosła 900,8% i była wyższa od dynamiki nakładów

inwestycyjnych ogółem podmiotów funkcjonujących w analizowanym okresie w sektorze usług (725,4%).

Znaczący udział kapitału zagranicznego w kreowaniu miejsc pracy w usługach w Polsce, potwierdza wysoka dynamika wzrostu liczby pracujących w podmiotach z kapitałem zagranicznym, która 2015 r. w porównaniu z 2009 r. w siedmiu na dwanaście sekcji usługowych była wyższa niż dynamika liczby pracujących ogółem w tych sekcjach.

Do sekcji usług o najwyższej w latach 2009–2015 dynamice liczby pracujących w podmiotach z kapitałem zagranicznym należały: „Administrowanie i działalność wspierająca”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”, „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (rysunek 5). W większości są to usługi mające również wysoki udział nakładów inwestycyjnych podmiotów z kapitałem zagranicznym w nakładach inwestycyjnych ogółem w sekcji.

Rysunek 5. Dynamika liczby pracujących w sekcjach usług i pracujących w podmiotach z kapitałem zagranicznym w 2015 r. w porównaniu z 2009 r.

Źródło: jak pod rys. 1.

W latach 2009–2015 średnia dynamika liczby pracujących w sekcjach sektora usług wyniosła 114,2%, a dla podmiotów z kapitałem zagranicznym funkcjonujących w sektorze usług była wyższa i przekroczyła 128%. Oznacza to, że w analizowanym okresie w podmiotach z kapitałem zagranicznym przyrost liczby pracujących był bardziej dynamiczny niż dla ogółem podmiotów funkcjonujących w sekcjach usług. Jest to korzystny wpływ inwestycji zagranicznych podmiotów na rynek pracy w Polsce. Pozytywne jest przy tym, że dla usług zaliczanych do sekcji: „Administrowanie i działalność wspierająca”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”, „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” korzystne są prognozy rozwoju w perspektywie roku 2020. Przewiduje się dalszy dynamiczny rozwój zatrudnienia w sekcji „Administrowanie i działalność wspierająca”, podyktowany przede wszystkim dużym znaczeniem rynku ochrony osób i mienia, gdzie postępująca konsolidacja wymusza będzie również coraz większą profesjonalizację usług¹⁵. Sekcja „Administrowanie i działalność wspierająca” rozwija się m.in. dzięki dynamicznym inwestycjom kapitału zagranicznego w branżę ochrony osób i mienia, zwłaszcza w nowoczesne systemy monitoringu, a także z uwagi na rosnące społeczne znaczenie i rolę zawodu pracownik ochrony. Wprawdzie rynek firm ochrony jest w Polsce jeszcze mocno rozdrobniony, ale strategie działania największych firm – jak pokazuje praktyka – doprowadzą do konsolidacji, na wzór dojrzałych rynków zachodnioeuropejskich. Według szacunkowych danych pięć największych przedsiębiorstw skupia 30 do 35% udziału w rynku, podczas gdy w krajach Europy Zachodniej proporcje są odwrotne (w niektórych przypadkach udział w rynku największych podmiotów wynosi nawet 90%). W Polsce poza największymi przedsiębiorstwami (Grupa Solid, Impel Security, Konsalnet i Skorpion, Group 4 Securicor, Securitas Group), funkcjonuje jeszcze kilka tysięcy podmiotów. Tymczasem w krajach byłej „15” UE jest to około 100–500 przedsiębiorstw działających lokalnie oraz firm niszowych, specjalizujących się w konkretnych usługach¹⁶.

Wprawdzie wzrost liczby pracujących w sekcji „Transport i magazynowanie” wynika przede wszystkim z dynamicznego wzrostu w ostatnich 15 latach liczby krajowych przedsiębiorstw przewozowych i posiadanego przez nie taboru. W latach 2009–2015 szybko też rosło zatrudnienie w podmiotach z kapitałem zagranicznym. Polski transport drogowy ma już znaczącą pozycję w Europie w zakresie przewozów

¹⁵ *Analiza sektora branży ochrony w Polsce za lata 2007–2010*, Biuro Zarządu Polskiego Związku Pracodawców „OCHRONA”, Warszawa 2011.

¹⁶ *Ibidem*, s. 3–9.

ładunków, o czym świadczy 24,3-procentowy udział w rynku międzynarodowych przewozów ładunków transportem drogowym¹⁷. Jednak – jak wskazują eksperci – polskie przedsiębiorstwa przewozowe w swoich strategiach rozwoju powinny brać pod uwagę coraz silniejszą konkurencję w transporcie międzynarodowym. W krajach UE jest już duże nasycenie towarami poszczególnych rynków, a to oznacza, że nie będzie z roku na rok większej dynamiki podaży ładunków do przewozu¹⁸. Niekorzystne dla rozwoju rynku transportowego są też działania podejmowane przez niektóre kraje UE (Niemcy, Francja), mające na celu ochronę swojego rynku.

Wzrost dynamiki liczby pracujących w podmiotach z kapitałem zagranicznym funkcjonujących w sekcji „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” jest wyrazem doceniania przez kapitał zagraniczny kompetencji pracujących w Polsce, wyrażającego się m.in. wysokim odsetkiem młodych naukowców, dużym udziałem osób z wykształceniem wyższym w grupie wiekowej 30–34 lat oraz osób w wieku 20–24 z wykształceniem co najmniej średnim¹⁹. Wzrasta też udział przedsiębiorców w finansowaniu działalności B+R+I. W 2014 r. 47% wszystkich wydatków w Polsce na działalność B+R ponoszonych przez sektor publiczny (rządowy, szkolnictwa wyższego) i prywatny (przedsiębiorstwa, prywatne instytucje niekomercyjne) stanowiły koszty ponoszone przez przedsiębiorców. W poprzednich latach wskaźnik ten był niższy i wynosił 44% w 2013 r. i 37% w 2012 r.²⁰. W perspektywie finansowej UE na lata 2014–2020 przedsiębiorcy będą głównymi beneficjentami programów pomocowych, a ich rola w budowie polskiej gospodarki opartej na wiedzy powinna być coraz bardziej znacząca. Ukierunkowanie wsparcia, jest tym bardziej istotne, że jego wysokość i dostępność należą do najważniejszych czynników stymulujących przedsiębiorstwa do podejmowania działań w obszarze B+R+I. Różnego rodzaju instrumenty finansowe dostępne w Polsce oraz wykwalifikowana kadra inżynierska są dla dużych międzynarodowych koncernów na tyle interesujące, że decydują się one przenosić rozwój projektów innowacyjnych do polskich oddziałów. Może to być szansa dla polskich inżynierów, którzy nie tylko współtworzą innowacje, lecz

¹⁷ *Perspektywy rozwoju rynku transportu drogowego na najbliższe kilkanaście lat i analiza obecnej sytuacji*, <http://40ton.net/perspektywy-rozwoju-rynku-transportu-drogowego-na-najblizsze-kilkanaście-lat-i-analiza-obecnej-sytuacji/>, dostęp 23.07.2016.

¹⁸ Ibidem.

¹⁹ *Rynek B+R+I w Polsce. Wsparcie działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej przedsiębiorstw*, Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych SA, Warszawa 2015.

²⁰ *Działalność badawcza i rozwojowa w Polsce w 2015 r.*, <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/nauka-i-technika-społeczeństwo-informacyjne/nauka-i-technika/działalność-badawcza-i-rozwojowa-w-polsce-w-2014-r-,8,4.html>, dostęp 19.10.2015.

także, rozwijając swoje kompetencje, stają się kluczowymi, cenionymi specjalistami w branży. Ważne jest, aby coraz więcej rodzimych przedsiębiorstw tworzyło własne działy B+R oraz rozwijały się centra usług nowoczesnych o zróżnicowanych profilach działalności, takich jak: centra usług wspólnych (SSC), centra outsourcingu usług biznesowych (BPO), centra outsourcingu IT (ITO) oraz centra badawczo-rozwojowe²¹.

6. Podsumowanie

Przeprowadzona analiza wykazała, że:

- w pięciu z dwunastu sekcji sektora usług („Informacja i komunikacja”, „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”, „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Handel; naprawa pojazdów samochodowych”, „Administrowanie i działalność wspierająca”) skumulowane z lat 2009–2015 nakłady inwestycyjne podmiotów z kapitałem zagranicznym przekraczały 50-procentowy udział w skumulowanych nakładach inwestycyjnych ogółem w tych sekcjach;
- w dziesięciu z dwunastu sekcji podmioty z kapitałem zagranicznym miały wyższą dynamikę skumulowanych nakładów inwestycyjnych niż ogółem podmioty funkcjonujące w sekcjach usług;
- wyższy udział liczby pracujących w podmiotach z kapitałem zagranicznym niż w liczbie pracujących ogółem w sekcji miał miejsce w następujących obszarach sektora usług: „Informacja i komunikacja”, „Administrowanie i działalność wspierająca”, „Handel; naprawa pojazdów samochodowych”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”.

Wskazuje to na znaczący udział podmiotów z kapitałem zagranicznym w rozwoju sektora usług w Polsce. Trzeba jednak podkreślić, że dotychczasowy nasilony proces inwestowania i kreowania miejsc pracy w usługach, w tym biznesowych, był w znacznym stopniu wynikiem dostępu zagranicznych podmiotów z kapitałem zagranicznym do zasobów stosunkowo dobrze wykwalifikowanej, a jednocześnie relatywnie taniej siły roboczej w Polsce. Potwierdza to hipotezę badawczą o lokalizacji przez zagranicznych inwestorów przede wszystkim inwestycji pracochłonnych. Zmiany demograficzne i malejąca podaż siły roboczej w Polsce mogą mieć w przyszłości negatywne konsekwencje dla napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Może okazać się wskazane podjęcie działań, których celem będzie zmiana

²¹ Rynek B+R+I..., op.cit., s. 92.

układu przewag lokalizacyjnych w Polsce, ze sprzyjających lokalizacji inwestycji pracochłonnych na przyciągające w coraz większym stopniu naukochłonne inwestycje w obszarze wysokiej techniki. Za podjęciem takich działań przemawia też uznanie, przez przedstawicieli międzynarodowych inwestorów, za główne motory wzrostu dla Europy następujących dziedzin gospodarki: teleinformatyka, biotechnologia, energetyka, usługi B2B, banki, usługi finansowe i ubezpieczenie, czyste technologie. Wyznacza to nowe obszary badawcze nad wpływem BIZ na rynek pracy, wśród których może być podjęcie próby poszukania powiązań napływu kapitału zagranicznego i szeroko rozumianej sytuacji w konkretnym sektorze gospodarki.

Bibliografia

1. *Analiza sektora branży ochrony w Polsce za lata 2007–2010*, Biuro Zarządu Polskiego Związku Pracodawców „OCHRONA”, Warszawa 2011.
2. *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce. Efekty i zagrożenia*, Rada Strategii Społeczno-Gospodarczej przy RM, Raport 2005, nr 46.
3. Bombińska E., *Pozycja podmiotów zagranicznych w sektorze usług w Polsce w okresie poakcesyjnym*, „Unia Europejska.pl” 2014, nr 5.
4. Burak A., *Skończmy z kolonialnym uzależnieniem*, „Wprost” 2016, 20–26 lutego.
5. Chojna J., *Miejsce inwestycji zagranicznych w gospodarce narodowej Polski*, w: *Inwestycje zagraniczne w Polsce*, IKCHZ, Warszawa 1996.
6. Chojna J., *Pozycja podmiotów z kapitałem zagranicznym w gospodarce Polski w 2014 roku na tle tendencji długookresowych*, w: *Raporty. Inwestycje zagraniczne w Polsce 2014–2015*, Instytut Badań Rynku, Konsumpcji i Koniunktur, Warszawa 2016.
7. Cieślak A., *Wpływ przedsiębiorstw międzynarodowych na rynek pracy w kraju goszczącym*, „Gospodarka Narodowa” 2005, nr 4.
8. *Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym*, GUS, Warszawa 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016.
9. Freitag-Mika E., *Bezpośrednie i pośrednie efekty napływu inwestycji zagranicznych do Polski w sferze zatrudnienia i czynników jakościowych*, w: *Kapitał zagraniczny w Polsce w dobie globalizacji*, red. E. Freitag-Mika, Wydawnictwo Politechniki Radomskiej, Radom 2006.
10. Kłosiewicz-Górecka U., *Wpływ inwestycji podmiotów z kapitałem zagranicznym w sektorze usług na zatrudnienie w Polsce*, w: *Sektor usług w rozwoju rynku pracy*, red. L. Kuczevska, Instytut Badań Rynku, Konsumpcji i Koniunktur, Warszawa 2016 (maszynopis).

11. Kojima K., *Direct Foreign Investment. A Japanese Model of Multinational Business Operations*, Croom Helm, London 1987.
12. Majewski R., *Przepływy kapitału finansowego w formie inwestycji bezpośrednich jako element przemian strukturalnych gospodarki polskiej*, w: *Przepływ kapitału intelektualnego i finansowego – aspekty lokalne i globalne*, red. E. Orechwa-Maliszewska, J. Paszkowski, WSZFiZ w Białymstoku, Białystok 2009.
13. Pilarska C., *Foreign Direct Investment in Poland. Benefits and Dangers in the Context of Poland's Integration with the European Union*, „Argumenta Oeconomica Cracoviensia” 2001, nr 1.
14. *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej*, GUS, Warszawa 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016.
15. *Rynek B+R+I w Polsce. Wsparcie działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej przedsiębiorstw*, Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych SA, Warszawa 2015.

Materiały internetowe

1. *Atrakcyjność inwestycyjna Europy 2015*, <http://www.ey.com/pl/pl/issues/business-environment/ey-european-attractiveness-survey-2015>.
2. *Działalność badawcza i rozwojowa w Polsce w 2015 r.*, <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/nauka-i-technika-spoleczenstwo-informacyjne/nauka-i-technika/dzialalnosc-badawcza-i-rozwojowa-w-polsce-w-2014-r-,8,4.html>.
3. ec.europa.eu/Eurostat/tgm/table
4. <http://biurokarier.wsiz.pl/pliki/RYNEK-PRACY-W-POLSCE-I-INNYCH-KRAJACH-UE.pdf>.
5. *Opinie inwestorów zagranicznych o warunkach działalności w Polsce*, PAIiIZ, Warszawa, <http://paiz.gov.pl>
6. *Perspektywy rozwoju rynku transportu drogowego na najbliższe kilkanaście lat i analiza obecnej sytuacji*, <http://40ton.net/perspektywy-rozwoju-ryнку-transportu-drogowego-na-najblizsze-kilkanascie-lat-i-analiza-obecnej-sytuacji/>
7. *Rynek IT*, http://www.paiz.gov.pl/publikacje/opracowania_sektorowe

The Impact of Investment Made by Entities with Foreign Capital on Employment in Services

Summary

The article is aimed at the identification of impact of investment outlays of entities with foreign capital in services on the employment in this sector of the Polish economy. The analysis focuses on the investment and employees. In order to achieve the goal a comparative analysis method was applied with regard to the dynamics, structure and relations between investment outlays, and employees in entities with foreign capital operating the sections of the service sector and the total investment outlays and number of employees in the service sector. The GUS and Eurostat 2009–2015 data were used. The analysis was deepened thanks to the knowledge included in the literature, including reports on foreign investment and the situation on the labour market in Poland. The results of the analysis indicate that the investment of entities with foreign capital in services is located primarily in the labour intensive sections due to the availability of resources in Poland of well qualified, and a relatively cheap too, labour force.

Keywords: foreign direct investment, employees, service sector, entities with foreign capital
